

SALVEM LA LLENGUA

Hem de reconèixer que la llengua catalana passa per uns moments de descurança i, si la cosa no fóra tan greu, si quedés reduïda només al llenguatge parlat, és evident que revesteix una certa gravetat en envair el terreny de l'escriptura.

No ens referim a les llibertats de llenguatge que massa sovint observem en les converses, sinó també quan escoltem algun locutor de la ràdio i la televisió que barreja un mot gruixut amb la incorrecció gramatical, i quan no estalvia la frase grollera o l'obscenitat. I el mal gust i la paraula ordinària i inconvenient s'infilren en la frase corrent i el pensament expressat amb rapidesa en pateix directament.

Això resulta més lamentable perquè hem vist que l'expressió barroera ha penetrat també en el teatre i el cinema, de tal manera que l'espectador sofreix de sobte una involuntària violència. Aquesta moda agosarada hauria d'aturar-se perquè el llenguatge en surt perjudicat.

La cosa no acaba aquí sinó que el llibre n'és també una víctima pacífica i, de continuar per aquest camí, aviat haurem convertit una part de la literatura en un farcit d'impureses lèxiques i, a vegades, en un garbuix on abunden l'estaribot, el reneç i els termes escandalosos.

Aquest resultat no fa bonic ni és propi d'un bon escriptor, ni és tampoc un signe de valentia ni una mostra de bon estil. Si fem un judici ràpid sobre aquesta situació, podríem pensar que alguns textos, avui ben abundants, ens són servits per un autor desordenat i els hem de deixar passar amb els ulls clucs i les oïdes tapades, però no volem creure que això sigui normal o bé que aquestes llibertats enriqueixen l'idioma.

Sembla que els greus disbarats que retraïem ens provenen, en primer lloc, de mentalitats joves, innovadores i volgudament originals, però no els podem acceptar sense reaccionar. Més encara, podríem recordar que la literatura catalana s'havia distingit fins a mitjan segle XX per un esplet d'escriptors que exercien llur ofici amb dignitat i noblesa, que experimentaven una natural repugnància davant qualsevol signe de barroeria i s'esforçaven a enaltir amb mostres de talent i bellesa les seves creacions.

No volem esmentar cap nom d'escriptor ni cap títol d'obra publicada, però tothom estarà d'acord amb la necessitat de frenar una mica els excessos de llenguatge i limitar els estralls que va sofrint la nostra meravellosa llengua catalana fins al punt, en certs moments, de fer enrogir el lector.

El nostre cinema incipient ha caigut en aquest parany fàcil en presentar-nos a vegades un diàleg barat i descortès. No cal passar de la ratlla perquè els excessos no són sovint sinó una manca de cultura i una absència de talent.

No és cert que el teatre hagi de portar a l'escenari la vida del carrer, literalment; que el carreter i el taverner ens hagin de parlar amb un llenguatge ordinari i groller. El

teatre és una escola i el dramaturg ha d'usar els seus dots artístics, professionals i humans, i controlar bé la llengua dels personatges. Tot es pot dir a condició de no perdre els estreps i un bon escriptor serà sempre aquell que posseirà un lèxic més ajustat a l'argument i a les figures socials que ens presentarà. El talent és un doll privilegiat de l'esperit, que s'aconsegueix amb esforç, voluntat i geni creador. Les grans obres ens produeixen admiració i han de ser per nosaltres el millor exemple moral a seguir. El seu llenguatge és allçonador i ens ha format les bases sòlides on reposa la nostra cultura.

Tinguem cura de la nostra llengua. No anem de pressa a destruir-la. És com un tresor que cobreix el nostre esperit. Amb raó es diu que la llengua és l'ànima del poble. Malgrat que tota una generació trobés natural la degradació del llenguatge, això només voldria dir que, a aquesta generació, li manca el sentit de la perspectiva, però a nosaltres ens produirà sempre un efecte estrany, com si ens haguessin canviat l'horitzó, el teló de fons. Totes les justificacions serien inútils, de les més amples visions de realisme fins a una falsa educació sexual. En resum, esforcem-nos a dignificar la nostra parla. Salvem la nostra llengua.

Ja només se'ns acut de recordar aquí un pensament de l'il·lustre filòleg i historiador anglès Allison Peers: «A Ramon Llull devem principalment el fet que de tots els llenguatges europeus moderns el català fos el primer de prendre un lloc al costat del llatí com l'instrument de la filosofia». I afegirem que fou el gran escriptor Alexandre Plana (1889-1940), fill de Lleida, qui digué que «la bellesa és la mare de les arts».

Si volem que Catalunya sigui neta, hem de mantenir neta també la nostra llengua. Aquesta podria ser la nostra divisa.

J. B. XURIGUERA